

Lepkészeti egyveleg.

Irta A. Aigner Lajos.

I.

Chrysophanus Dorilis Hufn.

Az „Entom. Wochenblatt“ 1908. 5. számában leírja G i l l m e r ennek a fajnak új eltérését mint ab. ♀ *fusca* (egészen fekete, csak a két szárny szegélyszíve sárgás-piros). Ez az alak Budapest környékén nem ritka. Gyűjteményemben két pár foglaltatik (mert a hímnek is van ily szíve) ab. *fulvomarginalis* Schultz név alatt. Hol írta le Schultz azt sajnos fel nem jegyeztem, de bizonyára ugyanarról az eltérésről van szó, amelynek a melynek a Schultz-féle nevet kell viselni. Megjegyzendő, hogy a budapesti hímnél a szegélyszív nagyon gyöngén van kifejlődve, míg a nőstény, élénk sárga fonákjánál fogva, átment a var. *orientalis* Stgr.-hez, a melynek egyes példányai Németországban is előfordulnak. (Spuler, Grossschmetterl. 58. l.)

Zygaena Astrarche Bgstr.

Az említett helyen megállapítja G i l l m e r a var. *ornata* Stgr.-nek Németországon előfordulását. Magyarországon, nevezetesen Budapesten is található. Ez alkalommal atvizsgáltam *Astrarche* példányaimat és úgy találtam, hogy a törzsfajnál (május-június) a szegélyszív gyöngén fejlődött; azaz a felső szárnyon többnyire csak 4, ritkábban csak 2–3 piros folt látható tisztán, míg a szárny csúcsa felé eső 2, illetőleg 3–4 folt igen homályos, vagy teljesen hiányzik. A var. *ornata* a legszebb alak, többnyire a törzsfajnál nagyobb, piros pettyjei nagyobbak (felső szárnyán 6, az alsón 5), fonákja valamivel sötétebb szürke. A gen.aest. *Calida* Bell. ugyanoly nagyságú, mint az előbbi, piros pettyjei (6 és 5) valamivel kisebbek, fonákja barnás. Ez az alak ritka, a nyári nemzedék (jul.-aug.) legtöbb példánya kisebb vagy ugyanoly nagy, mint a törzsalak, pettyjei (6–5) azonban jól kifejlettek és méltán viselhetnék régebbi nevüket; var. *aestiva* Stgr., míg a *Calida* amaz eltérésének lenne tekintendő, éppen úgy, mint az *ornata* az *Astrarche*-énak.

Lycaena Icarus Rott.

A szárnya tövén többé-kevésbé kék behintésű nőtényt Fuchs A. *caerulea*-nak nevezte el; előfordulnak azonban, bár nagyon ritkán, egészen kék nőtények is, a melyeket Maassen (Stett. Ent. Zeit. 1880. p. 160) *glauca* névvel jelölt meg; ezek közt rendkívül ritka az oly nőtény, melynek minden szárnyán egy sornyi piros szegélyfolt mutatkozik. Ezt az alakot Gillmer M. (Ent. Wochenbl. 1908. 6. sz.) ab. *amethystina*-nak nevezte el. Gyűjteményemben van egy példány, melyet Husz Ármín fogott Eperjesen.

Colias Hyale L.

Legújabbán a *C. Hyale*-nak oly hímjét, mely felső, esetleg alsó szárnya közepén is narancsszín tünetű, Gaest W. ab. *junior*-nak nevezte el. (Zeitschr. f. wiss. Insektenbiologie I. 1905. p. 380.) Ily példányt kaptam Kassáról, Bezsilja Samu úrtól.

Azt a részben feketés eltérést, melyet nemrég leírtam (Annales Musei Nat. Hung. IV.) már régebben (1884.) elnevezte Grumm-Grshimailo ab. *nigrofasciata*-nak, most Geest W. (l. c. 379.) egy kevésbé feketés eltérést ab. *radiata*-nak nevezte, mely nézetem szerint az előbbivel egyesítendő.

Gonopteryx Rhamni L.

Újabb időben a német entomologiai lapokban többször volt szó citromlepkékről, melyek sokáig hevervén cyános üvegben, piros foltokat mutattak. Ehhez megemlítem, hogy néhány év előtt a *Colias Hyale* L. és *Pieris Rapae* L. egy-egy példányát a cyános üvegben felejtettem és midőn néhány hónap múlva rájuk bukantam, mind a kettőn karminpiros nagy foltok voltak láthatók.

Ez alkalommal visszatérek a *G. Rhamni* nászrepülésére, melyről a közelmúlt években többször emlékeztek meg az entomologiai lapok. Ily nászrepülésnek néhány év előtt a budapesti Farkasvölgyben szintén tanuja voltam és ugyanakkor megfigyeltem egy *G. Rhamni* hímét is, a mely egy holt nőtény körül forgolódott, de azt meg nem állapíthattam, vajjon ez a hím copulába bocsátkozott-e a holt nőténynyel, a mire már volt eset.

A nászrepülést különben gyakran említik a gyűjtők. Így p. o. a *Vanessa polychloros* L. nászröptét említi Rothke (Grossschmett. von Krefeld 1898. p. 25.) Magam N. Verőczen 1903-ban

figyeltem meg a *Colias Hyale* L. nászröptét, melyben a tovaszálló himet csökönyszerűen követte a nőstény.

A *Lycæna Argus* L. (*Aegon* Schiff.)-nél a nászrepüléshez hasonló jelenséget figyeltem meg néhány év előtt Isaszegen. A fűben lehevertem kissé pihenni. Ekkor láttam két *L. Argus* (♂ ♀), a melyek játszadoztak, kergetődztek, majd majd magasabb szárú növény alá szálltak s azon űzték egymást, vagyis a nőstény spirális vonalban haladt fölfelé, nyomon követve a hím által, ha aztán elértek a növény csúcsához, átszálltak közelálló más növényre s ezen ismételték előbbi játékukat. Jó ideig gyönyörködtem ebben az érdekes játékban, míg végre a két lepke tovaszállt.

Epinephele Jurtina L. ab. semialba Brd.

Irtá A. Aigner Lajos.

Az „Entmologische Zeitschrift“ XXI. évfolyam 38. számában Meuth F. H. hírt ad arról, hogy 1907. augusztus hó elején Grácban az *E. Jurtina* oly nőstényét fogta, melynek egyik felső szárnya albinotikusan elszíneződött. Ezt, úgy látszik nagy ritkaságnak tartja. Utalok e tekintetben Rühl-nek „Grossschmetterlinge“ című művére, melynek 602. lapján ezeket írja: „*Ab. semialba* Bruand. Ezen név alatt összefoglalhatók azok az albinotikus alakok, a melyek az *E. Janira* (*Jurtina*) nevű fajnál nem épen ritkák. Ezek csak ritkán tiszta fehérek, (ily példányt ábrázol Esper. A.) mert a legtöbb esetben a fehér szín, többé-kevésbé erősen, fojtszerűen lép fel, még pedig hol szabályosan, hol szabálytalanul.“ Ez az elszíneződés Magyarországon épen nem tartozik a különös ritkaságok közé. Gyűjteményemben 29 példány foglaltatik hazánk különböző részeiből. Két példány csaknem tiszta fehér, csupán a felső szárny töve felé barnás, az illatozó folt pedig erősen kifejlett; egy példány inkább fakó barnásan elszíneződött; némely példányon mind a négy szárnyon látható szabálytalan nagy fehér vagy fehéres folt; a legtöbb példányon azonban az elszíneződés a felső, vagy alsó szárnyakra, avagy csupán az egyik szárnyra szorítkozik. Oly példány ábráját, a melynek mindegyik szárnyán csaknem szabályos fehér folt látható, lásd a Rovartani Lapok I. kötet 1884. 185. lapján.